

MANO

LAURA
VARSLAUSKAITĖ

DIDELIS

MAŽAS

MAŠ

KONKURSO
NOMINANTĖ

PRADŽIŲ PRADŽIA

Ta diena atėjo. Buvo lietingas pirmadienio vakaras, dar visai ankstyvas rugpjūtis, vos vos nuo vasaros saulės įrudę lapai stirtomis ilsėjosi prie-angyje, o mama kambaryje jaukiai gėrė mėtų arbatą, kumščiuodama tėtei į šoną, kad perjungtų pabodusią futbolo varžybų transliaciją. Ji gulėjo susisupusi į skiautėmis siuvinėtą močiutės dovanotą apklotą. Galima sakyti, jautėsi laiminga ir saugi, kol visų mūsų pasaulyje netikėtai nuaidėjo sprogimas. Nors aš nieko nejutau, nesupraskite manęs klaidingai. Aš pats įnirtingai beldžiausi į pasaulį ir be perstojo baksnojau jai į pilvą, nes jau tikrai maniau, kad pagaliau atėjo laikas ir man

prisidėti prie arbatos gėrimo ceremonijos, o ne lindėti tamsoje ištikus devynis mėnesius. Tačiau visiškai atsitiktinai trys dvidešimt pirmosios chromosomos, lemiančios mano vystymąsi, atsidūrė netinkamoje vietoje ir netinkamu laiku. Visu šimtu procentų. Mano tėvams reikėjo tik dviejų, ir iš kur atklydo niekam tikusi trečioji – nežinojo niekas. Ji buvo baisiai nereikalinga ir sugadino visą reikalą. Taigi tas „reikalas“ ir buvau aš. Daktaras tada tik pasikasė vešlią barzdą ir nervingai barbendamas savo nauju ieties smailumo pieštuku pareiškė mamai, kad aš gimiau su sindromu. Ji, kaip ir dera tikėtis, ėmė pašėlusiai verkti, ir jau pirmosiomis savo gimimo valandomis buvau pašventintas ant savęs byrančiomis jos ašaromis. Ne džiaugsmo ašaromis. Nežinau, ar galėčiau tai prisiminti, tačiau manau, kad jos turėjo būti velniškai sūrios... nes argi ašaros būna saldžios? Galbūt, jeigu valgoma daug saldėsių? Verkiau ir aš, nes prieš mane atsivėręs naujas pasaulis, į kurį taip nekantravau ateiti, nė kiek nekvepėjo mėtomis, o buvo šaltas ir bausis, pilnas judančių baltų chalātų ir, tiesa, sūrių virš mano galvos parimusios moters ašarų lašnojimo.

Mano vardas Benediktas, nors dažnai dėl apvalaus ir gan putloko veido mama ir močiutė mane vadina „saulyte“. Dar sako, kad aš labai daug juokiuosi, nors, regis, juokiuosi tik tada, kai man linkma. Nepasakyčiau, kad esu koks linksmuolis, ir, nors mama sako, kad mano vardas reiškia „palaimintas“, tai suprasti man beveik neįmanoma, nes susiduriu su įvairiausiomis mano amžiaus žmonėms neregėtomis bėdomis, kaip antai:

- 1) įgimta širdies yda (vis dar gerai nesuprantu šios sąvokos, tačiau aš greitai pavargstu, mane kamuoja dusulys ir toks baisiai neramus dunksėjimas krūtinėje);
- 2) raumenų silpnumas;
- 3) sąnarių nestabilumas;
- 4) akys (jau nuo neatmenamų laikų nešioju pusę veido dengiančius akinius, tarytum pieno butelių dugnus, per kuriuos dar labiau išryškėja įstrižas akių plyšys);
- 5) klausa (mama sako, kad aš pusiau kurčias);
- 6) trumpi pirštai (vargstu, imdamas smulkius daiktus);
- 7) ir apskritai esu kitoks, ne kaip visi, sulėtėjęs, „šitas“, „anas“, ir dažniausiai, kai einu iš

savo mokyklos vedamas mamos, girdžiu visus šnabždantis: „Žiūrėk, kas per tipas eina!“, „Na ir keistuolis!“, „Ar jam viskas gerai?“ – ir keletas išsipūtusių akių perveria mane kiaurai, tarsi šviesdamos rentgenu.

Taigi gimiau su Dauno sindromu. Daugelis šio žodžio bijo labiau nei gaisro, maro ir bado kartu sudėtų, tačiau atmetus tai, kas paminėta anksčiau, esu lygiai toks kaip visi. Na, beveik. Kai matau visus kitus normalius paauglius, jie neina laikydamiesi mamoms už rankų ir nenešioja batų plokščiais kulniukais, su neaiškiomis plokštelėmis viduje. Jie saujomis valgo spragėsius iš blizgančių maišelių. Geria kokakolą iš skardinių, ir aš jau per keliolika metrų girdžiu jų minią. Tokią gyvą, kartais atsiduodančią cigaretėmis ir sportiniais batais. Pro juos praeinu ramiai, dažniausiai nuleidęs galvą, pagarbiai, tačiau visuomet stengiuosi išsprūsti iš mamos delno. Bet kaskart jaučiu, kaip ji tik dar tvirčiau suspaudžia mano suglebusią karštą ranką ir paskubina žingsnius. Ko ji bijo? Penkias dienas per savaitę einame tuo pačiu keliu: palikę mokyklą, pasukame į kairę ir žingsniuojame tiesiai link didelio mėlyno spaudos kiosko, kuriame

mama kartais perka laikraštį. Moteris už panašaus į narvelį stiklo visuomet mane palydi susirūpinimo pilnu žvilgsniu. Ji nusišypso, tačiau tarsi prisiversdama. Kartais mama ten perkasi ir autobuso bilietą arba kokį saldėsį, kurį mėgsta perlaužti į dvi dalis ir pasidalinti. Kioskas – tarsi pusiaukelė. Paskui mes palaukiame keletą minučių gretimoje stotelėje ir sėdame į autobusą, kurio numeris gali būti 3, 6 arba 21. Važiuojame keturias, na, gal šešias stoteles. Išlipę visuomet kertame didelę, medžiais apsodintą alėją, ir takui baigiantis jau matau mūsų daugiaaukštį. Jis išnyra virš tankių medžių viršūnių ir visuomet man teikia džiaugsmą. Tuomet mama truputį atpalaiduoja savo ranką ir mano maža, sukaitusi plaštaka išsivaduoja iš jos sargybos.

Gyvename penktame aukšte, tad jau pirmame girdėti metalinis lifto ūžesys, tačiau mano gydymo patarė mamai juo nesinaudoti, tad lipti laiptais ir, pasak jos, „deginti riebalikus“ tapo mano kasdienybe. Taigi dar sykį sustojame trečiame aukšte, kol galiausiai koją pastatau ant šiaudinio WELCOME durų kilimėlio ir, vos tik raktams pasisukus, įlekiu į vidų ko nors atsigerti. Netrukus pūkuotą didelę galvą iš kurio nors kambario kampo iškiša

mano/mūsų katinas, kurio vardas idealiai tinka šiam gyvūnui apibūdinti, – susipažinkite, Ponas Ūsas. Įsitaisau ant sofos ir mano pirštai pasiklysta jo kailio džiunglėse. Jis murkia iš malonumo laižydamas man rankas. Aš jaučiuosi saugus, tarsi būčiau įvyniotas į didelį cukraus vatos gniutulą. Kartais tokį didelį apvalų lipnios masės bokštą iškauliju iš mamos, kai einame į cirką.

Bute gyvename tik aš, mama ir Ponas Ūsas. Dar retsykiais pas mus lieka nakvoti močiutė. Tėtis, pasak mamos, neištvėrė to, kad gimiau „nekokybiškas“, ir mus paliko lygiai po mėnesio nuo Didžiojo įvykio, tai yra nuo mano gimimo. Man kartais atrodo, kad aš atsimenu jo veidą, dideles mėlynas akis ir baisia plaukuotas rankas. Rodos, pamenu, kad jis kvepėjo gėlėmis, ir kartais, kai einame pro gėlių parduotuvę, aš jį užuodžiu... Tik, aišku, jis kvepėjo ne narcizais ar rožėmis, tas kvapas buvo daug įdomesnis, tarsi užmaišytas dideliame įvairiausių gėlių sriubos puode. Regis, prisimenu ir jo balsą, vis dar aidintį žemais paslaptiniais garsais. Kartais mamos prašau apie jį papasakoti: koks jis buvo, kaip vaikščiojo, valgė, kalbėjo, kaip laikė puodelį, gerdamas arbatą, kaip vilkosi drabužius ir

kaip čiaudėjo. Ji visuomet tik skėsčioja rankomis ir stengiasi šios temos išvengti. Tėtis, beje, labai užsiėmęs žmogus, nes vežioja didelius siuntinius dar didesne mašina ir yra apkeliavęs visą pasaulį. Manau, kad jis tikrai yra buvęs Afrikoje. Ir Šiaurės ašigalyje. Ir Amerikoje. Ir vieną dieną vėl atvažiuos į mūsų gatvę, kurioje gyvename. Tada aš jam pagaliau papasakosiu, kaip pavargau čia nieko neveikti, ir jis tikriausiai mane išsiveš į vieną iš savo nuostabių kelionių.

Mama sako, kad mums jo nereikia, kad jis negeras žmogus, kad galėtų bent paskambinti, pasveikinti mane su gimtadieniu, tačiau aš nepyksiu, atvirksčiai, aš jo dar labiau laikiu... O jeigu jis ruošia man staigmeną ir tiesiog negali iki to laiko atvykti? Savo didelėje „Pasaulio atlaso“ knygoje turiu jo nuotrauką. Joje jis stovi atsirėmęs į pilną siuntinių prikrautą mašiną su užrašu EXTRA SIUNTOS. Dėvi languotus marškinius ir saulės akinius, o jo plaukai šviesūs, visai kaip mano. Sukasi ant pakaušio kaip koks gandrulizdis. Jis šypsosi, ir, rodos, vėl juntų gėlių aromato dvelksmą. Susimąstau, kur mano tėtis dabar galėtų būti, ar jis nešioja šiltą pūkinę striukę ar trumpus marškinė-

lius su palmėmis kaip filmuose apie *majamį*. Mąstau, gal jis valgo picą, kurią be galo mėgstu, arba kemša pomidorų padaže skęstančius mėšainius... o gal laižo ledus, kuriuose įsmeigta šokolado strėlė. O galbūt jis apskritai valgo tik daržoves, kaip mano dailės mokytoja, ir pirštais laužo salotos lapus, užsikąsdamas juoda duona. Aš turiu jam šimtus klausimų, ir, kai susitiksime, teks praleisti drauge nemažai laiko, kol viską išsiaiškinsiu.

– Ponuli, pamokos! – kaip viesulas įsiveržusi mama meta trumpą kasdienę frazę ir vėl užveria duris. Tai reiškia, kad ji nuėjo užsikaisti arbatos ir tuoj atbildės į mano kambarį kamantinėti tų pačių pabodusių žodžių, valstybių sostinių, daugybos, atimties... kiek Jonukas pirko ir išdalino saldainių arba kiek pyrago puselių liko penkiems vaikams supuolus prie vaisių stalo. Aš nenoriai užverčiu atlasą ir palieku tėtį toliau galynėtis su krokodilais ir piranijomis. Juk jo darbas pavojingas. Jis tikras keliautojas.

Apie kitus tariamus tėčius, kuriuos man ilgainiui bandė surasti mama, negaliu pasakyti nieko gero. Vienas jų dingo, vos apie mane sužinojęs, tiksliau, mane išvydęs. Jis suraukęs kaktą klausii-

nėjo apie istoriją, karus, bandė pradėti kažkokius vyriškus pokalbius, tačiau aš mieliau skaičiavau ant jo galvos likusius plaukus, nei galvojau apie teisingus atsakymus. Antras, kurio vardo niekaip neįstengiu prisiminti, nesurezgė nė menkiausio sakinio, tik vis nešdavo ledus, šokoladinių saldainių rinkinius, aprištus raudona juostele, bei panašias, mamos nuomone, èduonį keliančias blogybes, kol galop viskas baigėsi taip pat greitai, kaip ir prasi-dėjo. Trečias, pats atkakliausias, buvo išsivežęs mus į pajūrį, tačiau vis skundėsi, kad aš beprotiškai lėtas ir kad kitą kartą būtų šauniau keliauti „tik vieniems“ (suprask, mamai ir jam). Pastarasis išsi-laikė su mumis ilgiausiai, tad jam priklausytų gar-binga pirmoji vieta.

Mama dažniausiai sako, kad jai nieko nereikia. Ji esanti laiminga turėdama mane. Aš puikiai ži-nau, kad tai tokia pat netiesa, kaip ir visos tos nau-jų vaistų, operacijų, reabilitacijų reklamos, – viską išbandęs lieku koks buvęs. Esu matęs ją verkiančią. Tačiau retai. Ji dažniausiai sako, kad į akį įkrito ne-matomas stiklo krislelis.

– Nieko sau, – visuomet pagalvoju ir pasisiūlau jį ištraukti.